

פרשת שמיני

וַיִּקְחוּ נְדָב וְאָבִיהוּא ... וַיִּשְׁימוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת... וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה (י, א)

וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהֱרֹן נְדָב וְאָבִיהוּא אִישׁ מִחֶמְתּוֹ וַיָּתְנוּ בָּהֶן אֵשׁ וַיִּשְׁימוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'

לא נעסוק כאן בשאלה מה בדיוק עשו נדב ואביהוא "אשר לא ציוה אותם" (ופירושים רבים נאמרו בזה), על כל פנים ברור שמרוב חשקם להתקרב לה' פרצו את הגדרים ולכן מתו, "בקרבתם לפני ה' וימותו". אך מעניין כיצד מתייחס משה רבינו למעשה. כך מפרש רש"י:

"ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש.. וידום אהרן אמר לו משה לאהרן, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך. עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך".

הנה אומר משה לאהרן שכעת התברר כי נדב ואביהוא הם מיודעיו של מקום, וגדולים יותר ממשה ואהרן! יתירה מזו, "בקרובי אקדש" משמעותו שעל ידי ה"מקורבים" הללו באה השראת השכינה במשכן!

אבל הדבר קשה להבנה; סוף סוף משה ואהרן מקיימים כראוי את דברי ה' לאורך כל הדרך, ואילו נדב ואביהוא מתו כיון שעשו שלא כפי הציווי ואם כן מעשה זה עצמו מגלה לכאורה שהם בדרגה פחותה ממשה ואהרן! הרי נדב ואביהוא שלא כמשה ואהרן ודאי אינם צריכים לשמש דוגמא לאחרים, ואכן לאחר מיתתם מזהיר הקב"ה את אהרן שלא יעשה כדרך שעשו הם, ואם כן כיצד ניתן לשבח אותם כל כך?

"עזה כמות אהבה"

צריך להבין שמעשה נדב ואביהוא בא מתוך רצון אמיתי לקדושה. שכן כל המעשים שנעשו על ידי משה ואהרן "ביום השמיני" היו בכדי להביא להשראת השכינה במשכן "כי היום ה' נראה אליכם", "להשרות שכינתו במעשה ידיכם" (רש"י) ואצל נדב ואביהוא היה הרצון העז ביותר להדבק בשכינה! רצונם של נדב ואביהוא להתקרב לה' היה עז כל-כך עד שגם כשידעו שעלולים הם למות, לא נמנעו מן המעשה, וכמו שמסביר אור-החיים הקדוש (בפרשת אחרי-מות):

"שנתקרבו לפני אור העליון בחיבת הקודש ובזה מתו... רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב לדביקות-נעימות-עריבות-ידידות-חביבות-נשיקות-מתיקות, עד כלות נפשותם מהם."

היי אומר, מבחינת הרגש האמיתי, הרוצה בהשראת השכינה ובקרבת ה', אכן היו נדב ואביהוא הגדולים מכולם! אמנם, אי אפשר להורות לרבים ללכת בדרכם, כי הערך החיובי היה דוקא בהתלהבות הספונטנית שלהם ואת זה אי אפשר לחקות! כהוראה למעשה חייבים להגביל את רגש הקודש ולפעול רק לפי הציווי המדוקדק, עד "כחוט השערה", ואם נדב ואביהוא היו שתויי-יין הרי עתה נצטוו הכהנים "יין ושכר אל תשת". אם כן, הדרך הכבושה הסלולה לרבים היא מלוי רצון ה' ומצוותיו המפורשות, כדרכו הרגילה של משה, וכמדתו של אהרן שאינו משנה ממה שנאמר לו: "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" (רש"י ויקרא טז, לד).

[במאמר מוסגר עלינו להוסיף שכמובן אין זה המצב האידאלי. ואנו מצפים ליום שבו תוכל להתגלות תוקף אהבתם של נדב ואביהוא בתוך המסגרות של החיים כאן, ובלשון החסידות: "אורות דתוהו בכלים דתיקון",

פרשת שמיני

[ואין כאן המקום להאריך.]

"גדולים ממני"

וכאן מתגלה לנו גדלותו של משה רבינו, הרועה הנאמן. משה אינו נרתע מלהודות בכך שבשאיפת הקודש גדולים נדב ואביהוא מכולם, ואף לשבח אותם בגלוי! משה מעביר לנו כאן מסר כפול: מצד אחד, האהבה והחשק של נדב ואביהוא ראויים לשמש דוגמא חיובית לשיא קירבת-אלוקים, ומצד שני, אין מקום לחקות את האהבה הזו שכן כל נסיון כזה מעצם היותו חיקוי ולא מקור הוא זיוף מסוכן.

אם נעמיק יותר, נאמר שמשה מכיר בכך שעם ישראל חייב שיהיו בקרב אנשים כנדב ואביהוא! שהרי השראת השכינה בישראל באה לאחר נדיבות-הלב ורצון ישראל לזכות לגילוי נועם ה' ורצון זה נמצא בצורה החזקה ביותר אצל נדב ואביהוא. ניתן לומר שאילו לא היו בקרב ישראל אנשים כנדב ואביהוא, היתה זו אכזבה למשה. לכן כעת אומר משה: הנה אלו הם מיודעיו וקרוביו של מקום, אלו הם האנשים הגדולים המוכיחים כי עם ישראל חפץ בכל לבו את קרבת אלקים.

זוהי גדולתו של משה, היודע לומר בעונה "גדולים ממני", אך הממשיך להנהיג בתוקף ולעמוד על משמרת התורה והמצוה. שכן משה יודע שעם כל גדולתם של הגדולים, ה' חפץ במעשה ה"קטן" שלנו, החיים כאן היום.

הנהגה אמיתית היא זו היודעת לתת מקום של כבוד גם להתפרצויות של יחידים. מנהיג שנבהל מכל התפרצות שאינה "לפי הכללים", ומיד נחפז לגנות ולשלול אותה מכל וכל אינו מנהיג של אמת. מנהיג כזה חושב שרק מערכת החוקים היבשה מחזיקה את העם, ואינו מבין שבלי הבעירה-הפנימית חסר המנוע הדוחף קדימה.

המנהיג האמיתי יודע להעריך את הדחף החיובי המניע את אנשיו לפעול. מנהיג כזה צריך גם לדעת ולהודות בכך כי מבחינה זו אותם אנשים גדולים הם ממנו, ולפעמים דוקא בזכותם ניתן להגיע לדברים הגדולים באמת.

מקור: הרב יצחק גינזבורג שליט"א